

V<e>US

INTERSEXUALITATS

DOSSIER
PEDAGÒGIC

Un recurs audiovisual de

CREACIÓ CLASSES DE SEXE

V<e>US és un projecte de NUS Cooperativa

Continguts - Magalí Permanyer de Swert

Assessoria de continguts - Laura Vila Kremer

Guió - Laura Vila Kremer

Direcció - Rocío Manzano

Repartiment - Alba De Marcos, Adrià Sànchez, George Azenabor, Jan Mediavilla, Jan Vilalta Lenz, Judit Oliete i Oriol Guinart.

Figuració - Ares Calvo, Arturo Guillen Terrer, Gisella Conte. Irzam Iqbal,, Naiara Solà i Ona Vilanova Vilalta

Realització i muntatge - Lara M. Pascual i Irene C. Matamala

So - Feli Cabrera López

Producció - Rocío Manzano / NUS Cooperativa

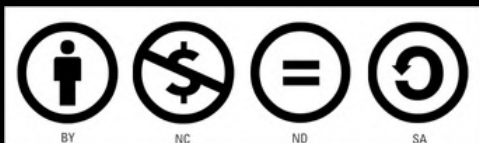
Assistència de producció - Eric Balbàs

Dossier pedagògic -Magalí Permanyer de Swert

Gestió i administració - Eli Rius, Blanca Garcia Lladó

Agraïments -Teo Pardo, INS Maria Espinalt, Roger, Ruth Fontelles Coderch, Roger Torns, Andrea Artero, Bandada, Helena Maceas i Raquel Rei.

Amb el suport de: Generalitat de Catalunya. Departament d'Igualtat i Feminismes

Reconeixement - NoComercial - SenseObraDerivada -CompartirIgual (by-nc-nd-sa): no es permet un ús comercial de l'obra original, la distribució de les quals s'ha de fer amb una llicència igual a la que regula l'obra original i no es permet la generació d'obres derivades.

INDEX

Presentació	4
Persones destinatàries	5
Claus per a la dinamització	6
V<e>US: CLASSES DE SEXE	9
Contacte	18

PRESENTACIÓ

Per fer front al sistema patriarcal en el que vivim, durant els darrers anys s'ha parlat molt sobre com hem d'empoderar a les noies, però no tant sobre com la socialització de gènere afecta als homes, i com la construcció d'identitat en base a una masculinitat patriarcal permet sostenir les violències masclistes i LGTBIfòbiques.

Des de NUS creiem que és hora d'anar més enllà del empoderament femení, per de posar el focus allà on pertoca: la revisió de la masculinitat heteronormativa i dels seus privilegis associats, per avançar cap a un model on les identitats de gènere puguin ser diverses i conviure en igualtat.

Per a contribuir en aquesta lluita, vam crear V<e>US*: un recurs format per diverses càpsules audiovisuals acompanyades d'un dossier d'activitats, amb la voluntat de que puguin ser un recurs educatiu a disposició de totes aquelles persones que estiguin interessades en les temàtiques que aborda..

Avui, el projecte **V<e>US arriba a la seva tercera edició, ampliant-se amb 2 càpsules audiovisuals més**, que ens permeten continuar la revisió iniciada, posant en focus en **les realitats trans i intersexuals**.

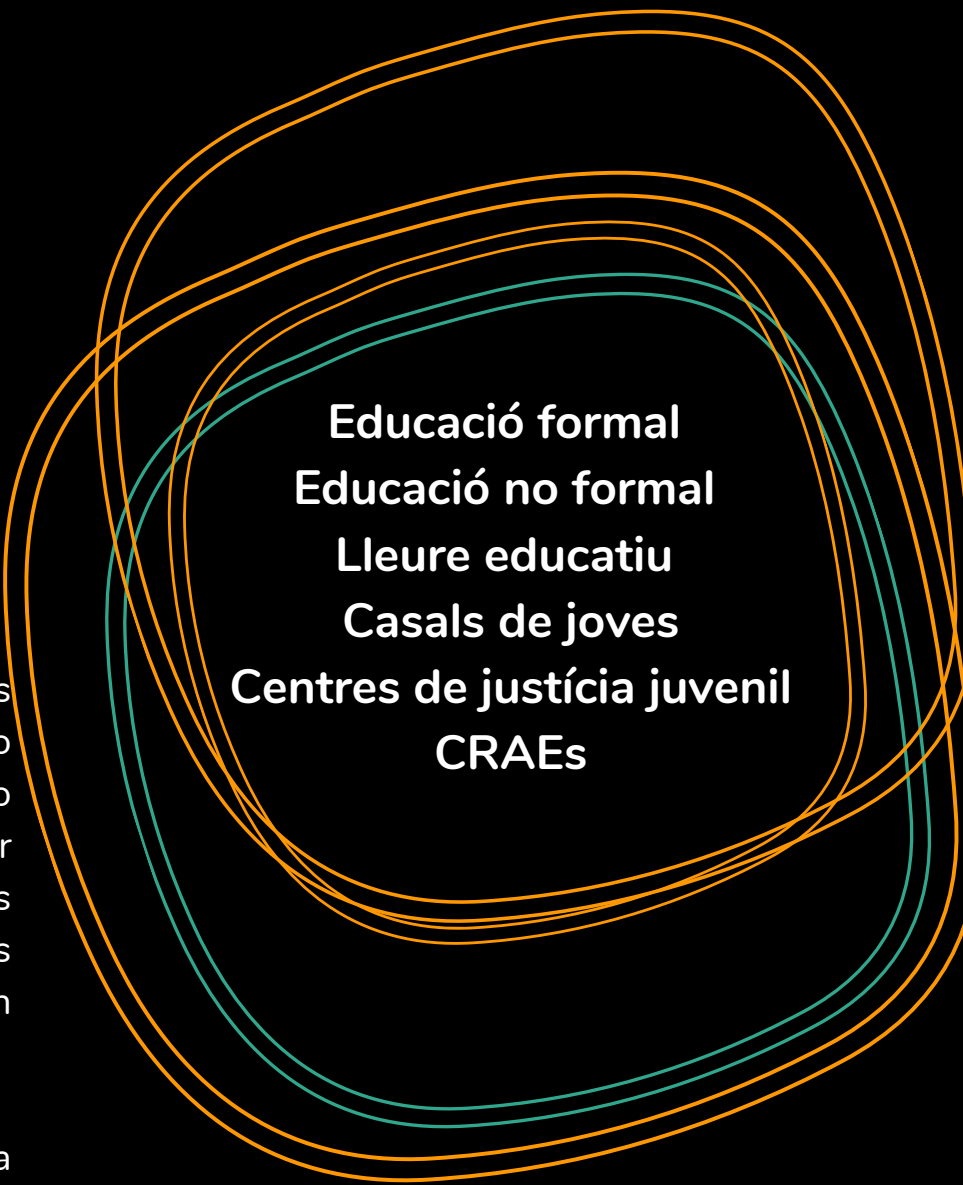
*Les primeres càpsules estan disponibles a https://nus.coop/que_oferim/recursos/

PERSONES DESTINATÀRIES

Aquest material pedagògic va destinat a la ciutadanía en general, així com a adolescents i joves, i els seus agents socialitzadors (professorat, educadors/es, famílies...). És adaptable a diferents espais educatius i nivells maduratus diversos.

Des de NUS som conscients de que sovint els nostres projectes i accions educatives es dirigeixen als joves, pero que les persones adultes no “ho tenim tot resolt” o no sempre hem fet una autorevisio en clau de gènere. És per aquest motiu, que abans d'utilitzar aquest recurs, ens sembla imprescindible mirar-nos primer a nosaltres mateixes, abans d'acompanyar als i les joves a que ho facin ells també.

En aquest sentit, recomanem realitzar l'activitat vinculada a la [càpsula PROFES, del recurs V<e>US](https://nus.coop/que_oferim/recursos/), disponible a https://nus.coop/que_oferim/recursos/.

Educació formal
Educació no formal
Lleure educatiu
Casals de joves
Centres de justícia juvenil
CRAEs

CLAUS PER A LA DINAMITZACIÓ*

Les activitats d'aquest recurs estan plantejades per acompanyar o formar part d'accions de sensibilització que ja s'estiguin duent a terme, o per a fomentar espais de reflexió i debat, per exemple, en sessions de tutoria. En aquest sentit, en funció del projecte en què s'emmarquin, es poden realitzar juntes o per separat i se'ls pot destinar una durada de temps diferent segons les necessitats del grup i/o els objectius que perseguim. En tot cas, recomanem disposar sempre d'un mínim d' 1 hora.

El treball grupal s'orienta fent èmfasi en la participació, revisió, exposició i anàlisi de la pròpia experiència i les pròpies necessitats. Cal tenir en compte el nivell de maduresa de les persones participants i l'espai on s'implementa (casal de joves, escoles, CRAES, etc.) per tal d'adaptar les intervencions a l'especificitat de cada grup.

El recurs està pensat per treballar en grups mixtes o no mixtes, però cal tenir en compte el format en què s'estigui fent en cada moment, ja que la visió i la vivència pot no ser la mateixa per a persones que s'identifiquen com a homes, persones que s'identifiquen com a dones o persones trans de gènere no binari o fluid.

Destaquem algunes de les habilitats que poden facilitar el bon funcionament de les activitats:

<espai>

Crear un espai acollidor, de confiança i seguretat. Disposar al grup en un cercle, etc.

<acords>

Establir i mantenir acords grupals que permetin el debat en igualtat de condicions (respectar les opinions, escolta activa, respectar el torn de paraula, parlar en primera persona, no jutjar, confidencialitat). Els acords són tant entre els i les joves, com entre les joves i la persona referent. És important tenir en compte que la persona referent té un rol diferenciat, i tenir especial cura a què els i les joves no se sentin jutjades.

<acompanyament>

Tant en aspectes tècnics com el plantejament de les idees, les reflexions crítiques, reformulant les aportacions individuals i preguntant al grup, ajudant a relacionar-les i sistematitzar-les, tot posant a sobre de la taula les contradiccions i ajudant a extreure les idees més importants.

<reconduir>

Les situacions imprevistes. Per més que es preparin les sessions, sempre sorgiran bloquejos i tensions que requeriran la intervenció de la persona conductora: acompanyant afectivament reaccions d'ansietat individual, reformulant aportacions aparentment absurdes, promovent les aportacions dels participants menys actius, etc.

<formular>

Fer preguntes obertes que estimulin el treball personal de les persones participants, evitant donar consells, jutjar o induir respostes. Respectar el nivell de profunditat d'allò que comparteixen les persones participants.

<evitar>

La banalització de comentaris sexistes o masclistes per tal de no tenir una actitud de complicitat amb aquests. Per insignificants que semblin, cal abordar-los amb tranquil·litat i aportant arguments per refutar-los, integrant aquest treball dins del procés d'aprenentatge.

V<e>US

CLASSES DE SEXE

I, d'invisible? I, d'intersex!

La I de LGTBI fa referència a les persones intersex, que segons defineix l'organització Human Rights Watch, són aquelles que neixen amb característiques sexuals que no encaixen amb les nocions binàries típiques dels cossos considerats masculins o femenins. La intersexualitat s'utilitza per definir un ampli ventall de situacions que tant poden percebre's físicament al moment del naixement d'una criatura, com passar desapercebudes per a la persona i no descobrir-se mai.

Tot i que està sota el paraigua del col·lectiu LGTBI, la intersexualitat és menys visible que la resta i segueix sent objecte de molt d'estigma, violència i discriminació.

OBJECTIUS

- Explicar què són les intersexualitats i aportar un marc bàsic per entendre-les en el nostre context actual i dins de la diversitat sexual i de gènere.
- Fer visibles els reclams de persones i comunitats intersex a partir de les seves històries de vida, així com dels imaginaris que les acompanyen.
- Reflexionar críticament sobre els discursos essencialistes i biologicistes sobre els cossos i la relació entre el sexe, el gènere i el desig.

CONTINGUTS

- Sistema sexe-gènere-sexualitat des d'una mirada crítica
- Reproducció de violències cap al col·lectiu intersex
- Sexualitat, gènere i plaer.

*Podeu trobar les altres càpsules de V&eUS a https://nus.coop/que_oferim/recursos/.

MARC TEÒRIC*

*Contingut extret de l'article "Un brindis por la i" de Mer Gómez. 2020. Pikara Magazine

Utilitzem el terme intersexualitats (en plural) per anomenar un ventall molt ampli de variacions corporals –possibles i naturals– que subverteixen les normes establertes per l'esquema binari.

Les persones intersex neixen amb una anatomia reproductiva o sexual –genitals, gònades, nivells hormonals, o cromosomes– que no encaixaria en les definicions típiques de cossos masculins o femenins. Algunes d'aquestes característiques sexuals, normalment quan parlem de genitals, sí que són visibles quan neix una criatura mentre que d'altres no es descobreixen fins a la pubertat, o fins i tot més endavant. De fet, en alguns casos els trets no solen ser visibles a l'aparença externa (el fenotip).

D'altra banda, com ens recorda l'activista intersex francesa M, "ser intersex també suposa haver conegut –viscut– una negació social, tenir un cos que ha estat rebutjat socialment per una definició clínica. Això implica un ventall de negacions socials de la diversitat, des de la total absència de representacions culturals fins als tractaments clínics imposats. El meu cos no existeix dins aquest sistema binari. Per això és polític, perquè parla d'aquestes experiències socials arran que els nostres cossos han estat rebutjats".

ACTIVITAT

Per a la realització de l'activitat proposada per a joves, és imprescindible que la persona adulta que la dugui a terme estigui familiaritzada amb les realitats intersex, i els mites, estereotips i prejudicis que s'hi vinculen. Per a fer-ho aconsellem aprofundir amb els recursos addicionals.

Desenvolupament de l'activitat

Gnerarem un ambient de confiança i respecte on sentir-nos lliures per parlar, preguntar i compartir. Una manera de fer-ho és pactar acords de participació: respecte, escolta, confidencialitat, no judici. (Veure apartat "claus per a la dinamització").

Part 1. Debat previ al visionat de la Càpsula

Abans de veure la càpsula, iniciarem un petit debat posicionat en l'espai amb la dinàmica "baròmetre".

La persona facilitadora marcarà dos extrems de la sala. A continuació anomenarà les frases següents i demanarà a les participants que se situin en l'espai en funció de si creuen que estan en un pol, en l'altre o en una escala de grisos entre els dos pols. D'aquesta manera, obtenim un "mapa del grup" que ens mostra on són les opinions majoritàries, les minoritàries i ens dona pista del grau de coneixement de la temàtica que tenen les participants. Un cop tinguem el mapa, podem demanar a qui vulgui, perquè s'ha situat exactament on ho ha fet, aportant arguments.

Un cop haguem visionat la càpsula, podem tornar a aquestes frases, ja que ens haurà donat pistes.

FRASE 1: Les persones ens dividim en dos sexes: mascles i femelles.

Extrem 1: Sí **Extrem 2:** No

FRASE 2: El desenvolupament sexual en la pubertat

Extrem 1: és diferent en funció de si ets noi o noia. **Extrem 2:** varia en funció de la persona

L'objectiu és fer una exploració breu, del grau de coneixement previ que tenen les persones del grup (i detectar si algú coneix les realitats intersex). Un cop visionada la càpsula, podem tornar a utilitzar aquestes frases per a desmentir-les i/o analitzar-les en profunditat, aportant els continguts teòrics d'aquest dossier, a fi de donar a conèixer i situar les realitats intersex.

Les frases estan pensades per a ser provocadores i la dinàmica pot afavorir la polarització d'opinions: és una estratègia inicial per a "mapejar" el grup (veure apartat claus per a la dinamització). És important que la persona dinamitzadora s'apunti "els resultats" de les frases d'aquesta dinàmica per a poder trencar amb els prejudicis o la desinformació que tingui el grup.

Part 2. Visionat Càpsula

Veiem la Càpsula V<e>US: CLASSES DE SEXE

Relacionar les frases treballades prèviament amb el que hem vist a la càpsula, aportant la informació inclosa en aquest dossier, des d'una mirada crítica i feminista.

Les persones ens dividim en dos sexes biològics: mascles i femelles. FALS

El desenvolupament de les característiques sexuals ve determinat pels genitals, les gònades, els nivells hormonals, o els cromosomes. El sistema biomèdic ha definit què és ser mascle i què és ser femella en base a diversos paràmetres que segueixen una lògica binària i patriarcal. Les realitats intersex ens demostren que aquest binarisme no és tan estanc, sinó que el podem imaginar més com una escala de grisos on trobem molta més diversitat. Les persones intersex neixen amb característiques sexuals que no encaixen amb els patrons de sexe masculí o femení, i ens demostren que aquesta divisió no és tan biològica com cultural. De fet, si ens paréssim a explorar també l'anatomia sexual de les persones endosex (no intersex), arribarem a la conclusió que ningú no compleix amb aquests patrons al 100%, perquè la idea de cossos 100% femella o 100% mascle, com a contraris i/o complementaris, és també una ficció. Per tant, caldrà en aquesta frase desmitificar la idea de "sexe biològic", dues paraules que sovint van unides i poden dur a confusió. El sexe no és només biològic. L'anatomia sexual aquí no fa referència només a la nostra biologia, sinó a la lectura i construcció sociocultural que s'ha fet dels nostres cossos i de la seva genitalitat, de la mateixa manera que s'ha fet amb el gènere o el desig.

Les persones que no encaixen amb aquestes dues categories estan malaltes o tenen mutacions.

FALS

Històricament, el sistema endocisheteropatriarcal ha classificat com a malalties, síndromes o mutacions totes aquelles realitats que se surten de la norma binària home/dona. Ho hem vist amb la patologització de l'homosexualitat o de les realitats trans. Amb les intersexualitats segueix passant el mateix: en comptes de construir un sistema divers on hi tinguin cabuda tots els cossos, es patologitza aquesta diversitat. Les criatures que neixen amb alguna condició intersex són criatures sanes, i la seva qualitat de vida dependrà molt més de si reben violències o no per part de la societat, que de la seva condició.

Part 3. Escolta i aprèn!

En la càpsula coneixem a dos personatges principals: la CRISTINA i el PAU, que estableixen una relació sexoafectiva. L'objectiu de l'activitat és analitzar les reaccions del Pau al llarg de la història, i veure com va augmentant el seu coneixement i com es posiciona davant les realitats intersex.

Dividim el grup en petits grups de 4-6 persones i analitzen els següents moments de la història responent a les preguntes plantejades:

Moment 1 (minut 3:17): El profe de bio explica el “sexe biològic”

Què creieu que sap el Pau sobre el “sexe biològic”? Creieu que el que explica el professor li pot ser útil per a les seves relacions sexoafectives?

Moment 2 (minut 7:00): La CRIS diu al PAU que “a mi no me va la penetración vaginal”

Què creieu que pensa el Pau en aquest moment? Què s'imagina? Per què?

Moment 3 (minut 7:55): La CRIS explica al PAU la seva intersexualitat

Com reacciona el Pau? et sembla realista la seva reacció? Argumenta-ho.

Moment 4 (minut 12:36): El PAU qüestiona de forma crítica al professor de biologia

Què et sembla la crítica que fa el Pau? et sembla realista? Per què? Creus que podria haver-hi més “Paus” a la teva classe? Tu en voldries/podries ser un?

PISTES per

ACOMPANYAR

En el món educatiu, queda molta feina per fer!

Revisar els continguts curriculars i dels materials de suport:

En els continguts de llibres de text de primària i secundària, les intersexualitats s'han d'incloure com una possibilitat més dels cossos i no com una patologia.

Formació i protocols d'actuació: Tots els centres educatius haurien de comptar amb protocols d'actuació per a l'acompanyament de menors intersex. D'aquesta afavoriríem crear espais segurs on les persones intersex que ho desitgin es puguin expressar, garantint la igualtat i la no-discriminació de les criatures. Per a poder-los dur a terme, és imprescindible que el professorat tingui formació en diversitat de gènere i sexualitat.

Educació sexual: Al mateix temps, ja és hora d'incloure -de veritat- l'educació sexual com una assignatura més, que permeti acostar als i les joves referents potencials que en permetin pensar, imaginar i embellir els nostres cossos, generant així nous imaginaris de desig que qüestionin i vagin més enllà els dominants, i facilitin relacions (amb els nostres cossos i els de les altres) més sanes, justes i plaents.

<Recursos Adicionals>

- Article **Un brindis por la I** de Mer Gómez a Pikara Magazine
- Espectacle **Hermafrodites a cavall o la rebel·lió del desig** (Col·lectiu Que no salga de aquí)
- Llibre **Gómez, M. La rebelión de las hienas**. Edicions Bellaterra 2023
- **Kaleidos, Organización Intersex por la diversidad**
- Curt **Se receta silencio** (Miquel Missé i Aitor Aguirre)
- Pel·lícula **Ni d'Eve, ni d'Adam. Une histoire intersexe**. (Florian Devigne)

I molts recursos més que podeu trobar a
<https://nus.coop/recursos-intersexualitat/>

CONTACTE

www.nus.coop
info@nus.coop
617 170 944